

Maria Golec

System gwarantowania depozytów w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 38, 143-151

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MARIA GOLEC

Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu

SYSTEM GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW W SPÓLDZIELCZYCH KASACH OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH

Wprowadzenie

W grupie instytucji uprawnionych do przyjmowania depozytów podlegających zwrotowi, w Polsce znajdują się oprócz banków również spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (dalej również SKOK). Pomimo pewnych podobieństw tych dwóch typów instytucji w zakresie pełnionych przez nie funkcji czy oferowanych usług depozytowo-kredytowych należy podkreślić ich odrębność o charakterze regulacyjnym i organizacyjnym. Różnice dotyczą m. in. norm ostrożnościowych, instytucji nadzoru, ograniczeń w zakresie możliwości korzystania z usług kas w związku z ustawowym wymogiem występowania wspólnej więzi¹. Dla członków kas korzystających z usług depozytowych kwestią o podstawowym znaczeniu jest różny od bankowego system gwarantowania depozytów.

W przekazach reklamowych dotyczących usług lokacyjnych kas eksponowana jest przede wszystkim docelowa kwota gwarantowanych środków pieniężnych w kasach. W związku z brakiem regulacji ochrony depozytów kas o charakterze ustawowym, pojawiają się pytania dotyczące organizacji systemu ochrony wkładów, sposobu finansowania czy zakresu ochrony klientów spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Celem niniejszego opracowania jest analiza systemu gwarantowania depozytów SKOK w Polsce. Rozważania na temat systemu gwarancji zostaną poprzedzone omówieniem przyczyn wprowadzania systemów gwarancji depozytów w uniach kredytowych – specyficznych małych spółdzielniach finansowych, do grupy których należą spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Analiza systemu gwarancji depozytów w kasach prowadzona będzie w oparciu o podstawowe cechy systemów gwarancji depozytów: celów systemu, przedmiotowego i podmiotowego zakresu ochrony oraz sposobu jego finansowania.

---

¹ M. Golec: *Istota spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych jako instytucji rynku usług finansowych*. W: *Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – charakterystyka, rozwój, otoczenie*. Red. J. Ossowski. Biblioteka Kwartalnika Naukowego „Pieniądze i Więź”, Fundacja na rzecz Polskich Związków Kredytowych. Sopot 2007, s. 65–76.

Przyczyny wprowadzania systemów gwarantowania depozytów w uniach kredytowych

Wśród przyczyn wprowadzania systemów gwarantowania depozytów w uniach kredytowych można wyróżnić te, które są identyczne dla banków i unii kredytowych, a odwołują się do istoty funkcjonowania instytucji depozytowo-kredytowych oraz te, które wynikają ze specyfiki działalności unii kredytowych.

Przyczyny powoływania systemów gwarantowania depozytów wspólne dla różnych typów instytucji depozytowo-kredytowych są szeroko rozpatrywane w literaturze przedmiotu². Instytucje tego rodzaju są w większym stopniu niż inne przedsiębiorstwa narażone na różnorodne rodzaje ryzyka, a posiadanie społecznego zaufania jest warunkiem koniecznym prowadzenia przez nie działalności. Ponadto utrata zaufania do jednej instytucji może powodować „zarażanie” innych podmiotów, prowadząc do systemowego zagrożenia stabilności finansowej. Aby utrzymać i zwiększać zaufanie do banków (i unii kredytowych) wprowadza się różnego rodzaju regulacje oraz tworzy tzw. sieć bezpieczeństwa finansowego (ang. safety net). Obok banku centralnego, rządu oraz nadzoru bankowego do sieci bezpieczeństwa zalicza się system gwarantowania depozytów. Ustanowienie sformalizowanego systemu gwarantowania wkładów ma na celu: po pierwsze, ochronę deponentów instytucji finansowych, którzy nie są w stanie ocenić sytuacji finansowej swojego depozytariusza i narażeni są na utratę środków pieniężnych, po drugie zaś, wpływać stabilizująco na funkcjonowanie całego rynku finansowego.

Dla unii kredytowych podnosi się dodatkowe argumenty za wprowadzaniem systemu gwarancji depozytów³. Ochrona depozytów w uniach jest potrzebna, gdyż instytucje te świadczą usługi dla osób „ekonomicznie słabszych”, uczestników rynku, w przypadku których utrata oszczędności wiązałaby się z sytuacją szczególnie trudną. Ponadto ograniczone możliwości korzystania z usług finansowych w uniach kredytowych, zawężone jedynie do członków spółdzielni, pomiędzy którymi występują wspólne więzi, powodują, że w sytuacji wystąpienia upadłości pojawia się nasilenie problemów finansowych w określonym środowisku (np. przedsiębiorstwie lub grupie społecznej).

Rozpatrując inne niż banki instytucje finansowe przyjmujące depozyty, można wyróżnić dwa podejścia w zakresie systemów gwarantowania depozytów⁴. W pierwszym wskazuje się, że nie należy zwiększać konkurencyjności pomiędzy instytucjami różnego

---

² B. Zdanowska: *Podstawowe dylematy i kryteria wyboru formuły systemu gwarantowania depozytów w świetle teorii i doświadczeń międzynarodowych*. „Bezpieczny Bank” 2007, nr 1, s. 8–29; T. Obal: *Teoretyczne aspekty systemu gwarantowania depozytów*. „Bezpieczny Bank” 2004, nr 2, s. 47–50; A. Pawlikowski: *Polski system gwarantowania depozytów na tle rozwiązań zastosowanych w innych państwach UE*. NBP Materiały i Studia, nr 193, Warszawa 2005, s. 6–9; X. Freixas, J. C. Rochet: *Mikroekonomia bankowa*. CeDeWu Wydawnictwa Fachowe, Warszawa 2007, s. 350–357.

³ K.M.G. Hannafin, D.G. McKillop: *Deposit insurance and credit unions: an international perspective*. „Journal of Financial Regulation and Compliance” 2007, Vol. 15, nr 1, s. 44.

⁴ *Guidance for developing effective deposit insurance systems*. Financial Stability Forum, Bazylea 2001, s. 22.

typu, oferującymi identyczne usługi depozytowe. Instytucje świadczące usługi tego samego rodzaju powinny podlegać identycznym systemom gwarantowania depozytów. Wspólny system gwarantowania depozytów dla banków i unii kredytowych wprowadzono m.in. w Wielkiej Brytanii, Litwie i Lotwie.

W drugim podejściu wskazuje się, że unie kredytowe nie są tak istotne, jak banki dla stabilności finansowej kraju. Instytucje niebankowe są wyłączone z członkostwa w bankowym systemie gwarantowania depozytów, posiadają odrębne, odzwierciedlające specyfikę działalności, regulacje prawne, nadzór. Tworzony jest wtedy również odrębny system gwarantowania depozytów. Takie rozwiązanie obowiązuje w USA, Kanadzie⁵, a także w Polsce.

Analiza systemu gwarantowania depozytów spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

Rozwiązania organizacyjne systemów ochrony depozytów są różne i dotyczą najczęściej przyjętego celu systemu gwarancji, sposobu administrowania i definiowania przedmiotowego oraz podmiotowego zakresu ochrony, a także sposobu finansowania systemu. W zależności od przyjętego celu, można wyróżnić systemy gwarantowania typu pay box, których cele ograniczają się jedynie do wypłat środków gwarantowanych w sytuacji upadłości oraz risk minimizer, w których instytucje mają szersze uprawnienia, a celem jest również udzielenie pomocy finansowej zapobiegającej upadłości⁶. Według kryterium sposobu administrowania systemu wyróżnia się systemy publiczne, prywatne i publiczno-prywatne. Prywatny system ochrony może być bardziej elastyczny, szybciej dostosowywać się do zmieniających warunków rynkowych, ale to publiczny system może zagwarantować skuteczną ochronę depozytów. Przedmiotowy zakres ochrony definiowany jest poprzez: poziom ochrony, pełny lub limitowany zakres ochrony, kategorie depozytów objętych ochroną, wyłączenia pewnych depozytów z ochrony (np. podmiotów instytucjonalnych czy osób odpowiedzialnych za kondycję finansową podmiotu). System gwarantowania depozytów może mieć charakter dobrowolny lub obowiązkowy. W celu eliminowania w systemach ochrony tzw. negatywnej selekcji postuluje się obowiązkową przynależność do systemów ochrony. Różnice w sposobach finansowania systemów gwarancji depozytów dotyczą: podmiotów ponoszących koszty ochrony, czasu gromadzenia środków finansowych (ex ante lub ex post), rodzajów i konstrukcji opłat.

W pierwszych kilku latach działalności polskich unii kredytowych – spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – depozyty gromadzone przez te instytucje pozosta-

⁵ W Kanadzie w prowincji Manitoba w 1970 r. utworzono pierwszy system ochrony depozytów unii kredytowych. Również w 1970 r. w USA po powołaniu agencji nadzorującej unie kredytowe NCUA (ang. National Credit Union Administration) utworzyła ona Narodowy Fundusz Ubezpieczenia Wkładów Unii Kredytowych (ang. NCUSIF – National Credit Union Share Insurance Fund), K.M.G. Hannafin, D.G. McKillop: *Deposit insurance*, s. 43.

⁶ Szerzej B. Zdanowska: *op.cit.*, s. 32-36.

wały bez instytucjonalnego systemu ochrony wkładów. Zabezpieczeniem były i są nadal regulacje nadzorcze oraz fundusz stabilizacyjny w Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej (dalej Kasy Krajowej). Fundusz stabilizacyjny ma na celu m.in. finansowanie programów naprawczych w celu ochrony spółdzielczych kas przed upadłością. W 1998 roku Kasa Krajowa zobowiązała wszystkie SKOK-i do obowiązkowego ubezpieczenia środków pieniężnych członków, wówczas do równowartości 5 tys. EUR, według kursu średniego NBP⁷.

W sektorze SKOK gwarancje zwrotu określonych kwot depozytów zapewnia obowiązkowe ubezpieczenie depozytów w prywatnej instytucji – Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych (Tuw SKOK). Uchwała Kasy Krajowej zobowiązująca kasy do ubezpieczenia depozytów nie obliuguje tych instytucji do ubezpieczenia w Tuw SKOK, jednakże to właśnie ten ubezpieczyciel zaoferował kasom specyficzny produkt „Zbiorowe ubezpieczenie depozytów członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych”. W praktyce kasy nie korzystają z możliwości ubezpieczenia depozytów w innych instytucjach ubezpieczeniowych, a Tuw SKOK jest drugim, obok Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, członkiem Europejskiego Forum Ubezpieczycieli Depozytów (ang. European Forum of Deposit Insurers).

Tuw SKOK działa od 1995 roku i prowadzi działalność w zakresie ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych na podstawie zezwolenia Ministra Finansów z dnia 27.02.1995 roku⁸. Tuw SKOK jest podmiotem prywatnym – spółdzielnią, w której każdy ubezpieczony jest jednocześnie członkiem towarzystwa. Członkami Tuw SKOK są m.in: Kasa Krajowa, Fundacja na rzecz Polskich Związków Kredytowych, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Biorąc pod uwagę strukturę udziałów, ubezpieczyciel depozytów SKOK pozostaje własnością Kasy Krajowej. Dla Tuw SKOK ochrona depozytów kas nie jest jedyną usługą finansową, instytucja ta oferuje kilkanaście innych produktów ubezpieczeniowych.

Ochrona oszczędności złożonych przez członków w kasach została organizacyjnie ujęta w formie Programu Ochrony Oszczędności. W ramach tego programu zakłada się działania podejmowane przez dwie instytucje: Kasę Krajową oraz Tuw SKOK. Współpraca między tymi instytucjami jest bardzo istotna, gdyż decyzje związane z nadzorem i postępowaniem sanacyjnym w zakresie kas wpływają na ewentualne roszczenia deponentów w sytuacji, gdyby nie podjęto działań pomocowych. Choć system gwarancji depozytów Tuw SKOK ma charakter pay box, w praktyce decyzjom i działaniom podejmowanym

---

⁷ W uzasadnieniu wskazano, że Fundusz Stabilizacyjny nie pełni funkcji gwarancyjnej, a brak tych gwarancji nie tylko zmniejsza wiarygodność kas jako instytucji gromadzącej oszczędności, lecz ma zasadniczy wpływ na bezpieczeństwo ich funkcjonowania. Uchwała nr 1 Zarządu Kasy Krajowej z dnia 18 marca 1998 r. ustalająca normę dopuszczalnego ryzyka, dotycząca bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych przez członków SKOK.

⁸ Do 1997 r. Towarzystwo działało pod nazwą „Tuw Praca” i oferowało ubezpieczenia od utraty pracy. W sierpniu 1997 r. Towarzystwo stało się częścią struktury systemu spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, czego efektem była zmiana nazwy na Tuw SKOK.

przez Kasę Krajową w ramach Programu Ochrony Oszczędności, łącznie z gwarancjami TUV SKOK, można przypisać znacznie szersze funkcje. O skuteczności działań prewencyjnych Kasy Krajowej może świadczyć brak upadłości kas i dokonanie wypłat gwarantowanych depozytów tylko jednej instytucji⁹, którą wykreślono z rejestru bez postępowania upadłościowego.

Ubezpieczeniowa ochrona depozytów członków SKOK dotyczy środków zgromadzonych na następujących rachunkach¹⁰: obowiązkowych imiennych rachunkach systematycznego oszczędzania, rachunkach płatnych na żądanie, rachunkach oszczędnościowych lokat terminowych i celowych oraz innych rachunkach prowadzonych w celu gromadzenia oszczędności członków SKOK. Wyłączenia gwarancji wprowadzono jedynie w odniesieniu do depozytów członków zarządu oraz rady nadzorczej SKOK. TUV SKOK gwarantuje zwrot wartości wszystkich depozytów zgromadzonych na rachunkach kasy oraz należnych odsetek, którego maksymalna wartość jest określona w euro. Ubezpieczenie obejmuje szkody powstałe w wyniku ogłoszenia upadłości lub w wyniku wykreślenia SKOK z rejestru bez przeprowadzania postępowania upadłościowego¹¹.

Do ustalenia pułapu ochrony w złotych przyjmuje się średni kurs NBP z dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu o ogłoszeniu upadłości kasy lub wykreśleniu kasy z rejestru bez przeprowadzania postępowania upadłościowego¹².

Zakres ochrony depozytów w kasach jest konkurencyjny w stosunku do kwot gwarantowanych w sektorze bankowym (patrz tab. 1). Znamienne jest podwyższanie kwot gwarantowanych w tym samym terminie (z wyjątkiem pierwszych lat), w jakim dokonywano zmian zakresu ochrony depozytów w bankach. W systemie gwarancji depozytów kas nie stosowano koasekuracji, faktyczny poziom gwarancji w 1998 roku i od 2000 roku do 28 listopada 2008 roku był więc nieznacznie wyższy niż w systemie bankowym. W 2008 roku w systemie kas wprowadzono zwiększenie limitu gwarancji wcześniej niż w bankach, od 28 listopada poziom ochrony depozytów w obu rodzajach instytucji jest identyczny i wynosi równowartość 50 tys. euro¹³. Ustalenie limitu gwarancji w euro przyczynia się do zwiększania poziomu ochrony w złotych w warunkach obserwowanej w 2009 roku deprecjacji złotego.

---

⁹ G. Buczkowski: *Poland's Credit Union Deposit Protection System*. Materiały z konferencji Deposit Guarantec Schemes Facing Integration of Financial Markets, 15-16 września 2008 r. Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Warszawa.

¹⁰ §3, Ogólne warunki umów w zakresie zbiorowego ubezpieczenia depozytów członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych obowiązujące od 15 października 2008 r.

¹¹ W trybie art. 43 Ustawy o z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, DzU 1996, nr 1, poz. 2 z późn. zm.

¹² §6, Ogólne warunki umów w zakresie zbiorowego ubezpieczenia depozytów członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

¹³ Uchwała nr 1 Zarządu Kasy Krajowej z dnia 14 października 2008 r. – zmiana uchwały z dnia 18 marca 1998 r. – normy dopuszczalnego ryzyka, dotyczącej bezpieczeństwa środków pieniężnych zgromadzonych przez członków SKOK.

Tabela 1

Pułap ochrony w systemach ubezpieczenia depozytów w Polsce (w EUR)

Kwota gwarantowana do:	Bankowy Fundusz Gwarancyjny*	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych SKOK
16-lut-1995	0	0
30-cze-1997	3 000	0
31-gru-1997	4 000	0
30-kwi-1998	5 000	0
31-gru-1998	5 000	5 000
31-gru-1999	8 000	5 000
31-gru-2000	11 000	11 000
31-gru-2001	15 000	15 000
31-gru-2002	18 000	18 000
14-paź-2008	22 500	22 500
27-lis-2008	22 500	50 000
obecnie	50 000	50 000

* W systemie ochrony BFG do 27.11.2008 r. stosowano koasurację; kwoty powyżej równowartości 1000 EUR chronione były w 90%.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BFG, KSKOK, informacji prasowych.

Systemowi gwarancji depozytów w kasach można przypisać cechę obowiązkowego. Warto jednak podnieść, iż regulacją obligującą kasy do posiadania ubezpieczenia depozytów jest jedynie uchwała Kasy Krajowej, nie zaś akt prawny o charakterze ustawowym. Gwarancje depozytów są zapewnione poprzez indywidualne umowy zawierane przez kasy z TUV SKOK, a wypłaty środków gwarantowanych w sytuacji spełnienia warunków gwarancji następują na wniosek ubezpieczonego deponenta. W specyficznych sytuacjach odpowiedzialność ubezpieczyciela może zostać wyłączona¹⁴.

Koszty systemu gwarancji depozytów kas ex ante ponoszą ubezpieczone instytucje. Do obowiązków kas należy wnoszenie miesięcznych składek, uzależnionych od sumy depozytów gwarantowanych według stanu na ostatni dzień miesiąca¹⁵ oraz od ryzyka prowadzonej działalności mierzonej tzw. współczynnikiem B. W celu określenia stopy składki ubezpieczeniowej dokonuje się kwalifikacji kas do jednej z pięciu grup ryzyka¹⁶. Podstawą kwalifikacji jest wyrażony w procentach współczynnik bezpieczeństwa B, wyliczany we-

¹⁴ Np. w przypadku nieuregulowania raty składki w terminie wynikającym z polisy, TUV SKOK może wezwać do jej zapłaty w terminie 7 dni od otrzymania wezwania. Po tym terminie odpowiedzialność towarzystwa ustaje.

¹⁵ Składki są płatne z dołu do 5 dnia kolejnego miesiąca.

¹⁶ Kwalifikacja dokonywana jest kwartalnie.

dług wskazanej formuły (rys. 1). Zgodnie ze wskaźnikiem kasa jest tym bezpieczniejsza, im wyższe jest pokrycie depozytów funduszami własnymi oraz niższy udział pożyczek przeterminowanych, na które nie utworzono rezerw. Wartość współczynnika B kasy mogą podwyższyć (maksymalnie o 2 p.proc.), korzystając z dodatkowych produktów ubezpieczeniowych w TUV SKOK.

$$\text{Współczynnik B} = \frac{(Z + U + W + O + L + F - C - P)}{D} \times 100\% + I$$

gdzie:

- Z – fundusz zasobowy,
- U – fundusz udziałowy,
- W – wynik finansowy w trakcie zatwierdzenia,
- O – wartość odpisu aktualizacyjnego należności z tytułu pożyczek i kredytów przeterminowanych,
- L – niepokryta strata z lat ubiegłych,
- F – wynik finansowy z okresu sprawozdawczego,
- C – saldo wierzytelności przeniesionych w ramach umów powierniczego przelewu wierzytelności,
- P – pożyczki i kredyty przeterminowane powyżej 30 dni,
- D – depozyty osób fizycznych,
- I – wskaźnik ubezpieczeniowy, który wynosi: 2,0%, jeśli kasa posiada w TUV SKOK ważne ubezpieczenia od innych strat finansowych i od strat spowodowanych nieuczciwością pracowników, 1%, jeśli kasa posiada w TUV SKOK ważne ubezpieczenie od innych strat finansowych albo strat spowodowanych nieuczciwością pracowników.

Rys. 1. Formuła obliczania współczynnika B

Źródło: Taryfa składek zbiorowego ubezpieczenia depozytów członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych mająca zastosowanie do umów ubezpieczeniowych od dnia 10 sierpnia 2007 r.

W zależności od zakwalifikowania do określonej grupy ryzyka składki miesięczne wynoszą od 0,02 do 0,06%¹⁷, co w skali roku stanowi koszt od 0,24 do 0,72% sumy gwarantowanych depozytów. Koszty ponoszone przez kasy na rzecz zapewnienia gwarancji depozytów należy ocenić jako wysokie.

Składki ubezpieczeniowe uiszczane są niezależnie od sytuacji rynkowej, z tym jednakże wyjątkiem, iż TUV SKOK stworzył możliwości w określonych sytuacjach obniżenia wysokości składki instytucjom charakteryzującym się najmniejszym ryzykiem¹⁸. W TUV SKOK powołano związek wzajemności członkowskiej w zakresie zbiorowego ubezpieczenia depozytów członków kas¹⁹, umożliwiając tym samym ściślejszą współpracę wspólnoty

¹⁷ Taryfa składek zbiorowego ubezpieczenia depozytów członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych mająca zastosowanie do umów ubezpieczeniowych od dnia 10 sierpnia 2007 r.

¹⁸ Kasy z I grupy ryzyka mogą uzyskać 50% zwrot składki, podmioty z II grupy – 30%, z III grupy zaś 10% zwrot składki. Pozostałe grupy nie mogą skorzystać ze zwrotów składki.

¹⁹ Tekst jednolity Uchwały Walnego Zgromadzenia TUV SKOK w sprawie powołania związku wzajemności członkowskiej w zakresie zbiorowego ubezpieczenia depozytów członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Program ochrony depozytów z dnia 22 października 2001 r.; Tekst jednolity uwzględnia zmianę wprowadzoną uchwałą WZ TUV SKOK w dniu 24 czerwca 2008 r.

Tabela 2

Grupy ryzyka i miesięczne stopy składki z tytułu zbiorowego ubezpieczenia depozytów członków kas

Numer grupy	Określenie grupy	Wysokość składnika bezpieczeństwa	Stopa składki (w %)
I	bardzo niskiego ryzyka	plus 6,00% i powyżej	0,02
II	niskiego ryzyka	od plus 3,00% do plus 5,99%	0,03
III	średniego ryzyka	od plus 0,00% do plus 2,99%	0,04
IV	wysokiego ryzyka	od minus 3,00% do minus 0,01%	0,05
V	bardzo wysokiego ryzyka	poniżej minus 3,00%	0,06

Źródło: Taryfa składek zbiorowego ubezpieczenia depozytów członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych mająca zastosowanie do umów ubezpieczeniowych od dnia 10 sierpnia 2007 r.

ubezpieczonych ze względu na jednorodny rodzaj ubezpieczenia²⁰. Utworzenie związku wzajemności członkowskiej dało podstawę kalkulowania dochodowości oferowanego ubezpieczenia, a tym samym uzyskiwania zwrotów składek, gdy związek wykazuje nadwyżkę finansową, ale również pozyskiwania dodatkowych środków pieniężnych od kas w sytuacji ujemnego wyniku związku²¹. Takie rozwiązanie w zakresie finansowania systemu gwarancji stawia w korzystniejszej sytuacji finansowej podmioty najbardziej stabilne finansowo, które w praktyce braku upadłości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych mogą ponosić najmniejsze koszty.

Podsumowanie

Systemy ochrony depozytów są ważnym elementem sieci bezpieczeństwa w sektorach bankowych i uniach kredytowych. System gwarantowania depozytów w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oparto na zbiorowym ubezpieczeniu depozytów członków kas w prywatnej instytucji Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych SKOK. System gwarancji depozytów TUW SKOK został powołany, zorganizowany oraz jest skutecznie finansowany przez instytucje korzystające z ochrony bez wsparcia podmiotów państwowych.

Rozpatrywany system gwarantowania depozytów zapewnia ochronę wkładów członków kas na poziomie porównywalnym z gwarancjami bankowymi. Mankamentem prywatnego ubezpieczenia depozytów kas są wysokie koszty ponoszone przez ubezpieczone insty-

²⁰ B. Kocięcka: *Związki wzajemności członkowskiej. W: Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych w polskim systemie ubezpieczeń (stan i perspektywy)*. Red. T. Sangowski. Akademia Ekonomiczna w Poznaniu. Materiały dydaktyczne 108, Poznań 2001, s. 136-137.

²¹ Rozliczenie wyniku finansowego związku następuje po zatwierdzeniu przez Walne Zgromadzenie TUW SKOK sprawozdania finansowego za rok obrachunkowy.

tucje, duże dysproporcje obciążeń finansowych, dodatkowo powiększane poprzez zwroty składek instytucjom mniej ryzykownym. Doświadczenia w zakresie realizacji gwarancji depozytów kas są niewielkie, dlatego trudno jest oszacować pewność rozpatrywanego systemu gwarancji depozytów.

DEPOSIT GUARANTEE SCHEME IN POLISH CREDIT UNIONS

Summary

In order to protect Polish credit union depositors was established in 1998 the alternative compared to bank guarantee scheme, deposit guarantee system. The credit unions deposits guarantee was provided by compulsory private deposits insurance in Credit Unions Mutual Insurance Society. In the article were discussed the essential features of the guarantee system, its functions, the coverage as well as method of funding.